

Fer volar estels, una afició incompresa

Tecnologia i art en pura simbiosi

Falko Haase (Alemanya, 1925), ex-entrenador de patinatge artístic, professor d'art, pintor i, sobretot, escultor, és l'organitzador i president del primer club d'estels de l'estat espanyol. Una afició que poc o res té a veure amb el que la gent s'imagina.

Fer volar estels no és cosa de nins". Així de rotund es manifesta Falko Haase, l'organitzador de l'Estel Club Espanya, la primera associació d'aficionats a fer volar estels que s'ha creat a l'estat. El club existeix des del 1988 i compta uns setanta membres, la majoria dels quals resideixen a Mallorca, alguns a Barcelona, i pocs més a altres llocs de l'estat.

Falko Haase és un artista alemany establert a Mallorca des del 1960. Estudia Arquitectura i Arts Plàstiques a Weimar (l'antiga escola de la Bauhaus). Bon esportista a la seva joventut, arribà a ser entrenador de patinatge. Tan bo devia ser que Samaranch se l'emportà a Barcelona a principis dels 50 per a entrenar la se-

lecció que havia de competir en el mundial del 55. Posteriorment visqué a Nova Zelanda fent de professor d'art. El 1960 para a Mallorca. Des d'aleshores treballa d'escultor, i com a tal ha realitzat exposicions per molts països del món. A principis dels 60 entra en contacte amb diverses persones (científics nord-americans) que el fan interessar-se pel món del modern *estelisme*. Era com retrobar la vella afició d'infància. Però ara els estels eren molt diferents.

UN ESPORT PER A ADULTS

La majoria de la gent té una imatge falsa del fer volar estels. Tots, d'al·lots, n'hem fet volar algun. Però Falko Haase

i els seus socis es dediquen a una cosa ben diferent que més aviat té a veure amb el disseny aerodinàmic i amb una bona dosi d'art.

Fer volar l'estel és moltes vegades, explica Haase, "només el final d'un procés complex i llarg que comença amb el disseny, segueix amb la construcció i acaba en èxit o fracàs quan fas la prova definitiva i el llances a volar". I és que l'*estelisme* s'ha convertit en tota una ciència, al mateix temps que en un art.

I per si algú dubta d'aquesta afirmació vet aquí la prova que aporta Haase: el modern *estelisme* neix a principis dels anys seixanta de la mà de Frances Rogallo i del seu col·lega Jalbert. Aquests científics, tots dos enginyers ae-

"Crec que el que passa aquí és que la gent es pensa que es tracta d'un joc d'al·lots i per això senten vergonya."

JOAN CELIA

ronàutics nord-americans, treballaven en dissenys aerodinàmics. Un, Rogallo, feia feina a la NASA. L'altre era dissenyador de paracaigudes.

Fent proves per a futurs enginys voladors –el que posteriorment serien les ales delta i el paracaigudes dirigit– sortirien els primers estels de l'època moderna. Vertaderes màquines de volar en miniatura i sense motor. Tots dos van començar a posar-se en contacte amb altres científics de tot el món. Ben aviat es convertí en una afició, més enllà de la professió.

Al factor tecnològic, s'hi afegí aviat la tradició artística. Per tot el món aparegueren enamorats dels estels. Uns, investigant aerodinàmisme. Altres, servint-se de les lleis de la física per a crear estels amb imatges fantàstiques.

Segons Haase el perfil de l'estelista actual és el següent: edat entre 30 i 50 anys, predominància de varons, capacitat adquisitiva més aviat alta o mitjana. No en va un estel dels més ràpids i complexos pot arribar a costar fàcilment prop de les 200.000 pessetes. Els preus normals –molt variables– estan entre les 8.000 i les 30.000 o 40.000 pessetes, tot depenent de si es construeix o es compra fet–, de professió qualificada (hi sovintegen arquitectes, enginyers, dissenyadors...) o bé artistes (molts pintors i escultors són vertaders enamorats d'aquest esport).

Els exemplars d'estels que aconseguixen són enormement variats. N'hi ha d'un metre quadrat i plans, altres tenen fins a 500 metres quadrats; alguns tenen formes arrodonides o cúbiques, també n'hi ha amb forma de serp –que arriben a tenir fins 150 metres de llargària... Les possibilitats són quasi infinites. Les tipologies bàsiques són: estels plans, caixes i caixes combinades i els anomenats estels flexibles (baldaquí–tobogà, delta–planador i parafoli) que són els que han tingut gran influència sobre el vol sense motor i el paracaigudisme. Aquest últim tipus ha desenvolupat una tècnica tan depura-

Falko Haase és soci fundador i president de l'Estel Club Espanya.

JOAN CELIA

da que els permet arribar a velocitats de uns 200 km per hora i aconseguir prou força per arrossegar fàcilment una llanxa pneumàtica o esquiadors d'aigua o de mar. Segons conta Haase, a Canadà fins i tot s'utilitzen models especials –dirigits– d'aquests estels per a traslladar grans troncs per l'aire i evitar, així, el costós helicòpter. No es tracta, doncs, de cap joguina infantil. Al contrari, el maneig d'aquests aparells requereix una gran tècnica. "S'ha d'anar amb molt de compte –diu Haase–, una ràfega de vent pot enlairar-te a 30 o 40 metres en pocs segons, i això significa la mort. Fa poc morí a Alemanya un jove d'aquesta manera. Quan fuig del teu control l'has de deixar anar. El que passa és que per instint tendim a aferrar-nos més a la barra de control. Això és el pitjor, et pot costar la vida. S'ha de pilotar sempre amb moltíssima concentració".

La canya i paper amb que els al·lots construïen els tradicionals estels (també anomenats *grues*, *catxerulos* i *miloques* o *milotxes*) s'han vist desplaçats per ma-

terials com la licra i la fibra de carboni. Evidentment la construcció és manual i la complexitat d'alguns estels no desmereix gens la d'una ala delta o un paracaigudes. Com a símbol de la tecnologia aplicada a l'estelisme, Haase mostra orgullós un estel en forma de transbordador espacial sobre el qual hi ha un autògraf de Francesc Rogallo, amic seu.

GRAN ÈXIT PERTOT, EXCEPTE AQUÍ

"Crec que el que passa aquí és que la gent es pensa que es tracta d'un joc d'al·lots i per això senten vergonya. Record que quan vaig començar la gent em mirava com si estigués boig", diu Falko Haase.

A poc a poc va creixent l'interès per aquest esport, però encara és absolutament minoritari. Molt diferent és el panorama arreu del món. Japó, els EUA, Alemanya, França, Canadà, Itàlia, l'ex-

Txecoslovàquia... compten anualment amb demostracions que són seguides per milers de persones. L'última, feta a Hamburg, reuní més de 80.000 espectadors i 2.000 participants durant un cap de setmana. A l'estat espanyol, res de res. "És que semblen estar acomplexats. Jo voldria fer una gran reunió i estic segur que tendria gran èxit, però cap administració pública s'hi ha interessat. I no és que jo demani doblers. Estic segur que trobaria patrocinadors. Únicament deman que em donin el suport institucional per a fer les gestions davant les empreses. Res, ni tan sols això. Només bones paraules i cap fet", manifesta amargament Haase. Així i tot ho tornarà intentar, "però només una vegada –adverteix– i si no surt res, fora".

Falko Haase confia en el futur: "Estic segur que la gent d'aquí arribarà a veure que això no és un joc de nins, sinó una afició a un esport molt seriós a la vegada que divertit i apassionant".

Miquel Payeras